

Uredništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Brezplačna priloga „Slov. gospodarja“

Upravništvo:
Maribor, Koroška c. 5

† Msgr. dr. Anton Jerovšek

Na predvečer praznika Vseh svetnikov je izdihnil svojo plemenito, veliko dušo. Vse svoje izredne sposobnosti je rajni monsignore posvetil duševnemu in gmotnemu blagru slovenskega naroda. Posebno pa mu je prirasla k srcu mladina, ki je v njem imela svojega velikega podpornika, zagovornika in dobrotnika. Ko je glasilo naše mladine »Naš dom« v težkem času bilo na tem, da bo moralo vsaj začasno prenehati z izhajanjem in s tem biti veren tolmač težnj in programa naše slovenske mladine, tedaj je veliki pokojnik, naš dobri, plemeniti »oče« v dalekovidnosti svoje odločitve omogočil nadaljnje, neprekinjeno izhajanje priljubljenega glasila slovenske mladine s tem, da je »Naš dom« zaživel kot redna mesečna priloga »Slovenskega gospodarja«. To je storilo njegovo skrbno, dobro, očetovsko srce. V zvestih srcih slovenskih fantov bo na vekov veke plamtel svetel spomin na monsignorja dr. A. Jerovškega!

Naš dom v letu 1933.

Izhajal bo tudi prihodnje leto kot redna mesečna priloga »Slovenskega gospodarja«. Pač pa bo oblika značaja mladinskega glasila primernejša in okusnejša. Tudi v novem letu bo skušal »Naš dom« čim neposredneje in temeljiteje prislunhiti utripom duše in srca naše dobre, zavedne, slovenske, katoliške mladine. Poleg načelnih člankov bo prinašal poučne sestavke o najrazličnejših perečih prosvetnih vprašanjih. Posebno stalen stolpec bo imel »Društveni knjižničar«, Petančič bo s praktičnimi ponazorili nadaljeval svoje prispevke k nalogam naših ljudskih odrov, Tone pa svoja poučna pisma prijatelju Jošku; fantje se bodo v svojem kotičku tudi vnaprej pomenkovali o tem in onem in ravno tako dekleta v svojem, saj so ravno v zadnjem času tudi dekleta pričela z živahnim prosvetnim in organizatoričnim delom. Za najrazličnejše zanimivosti v resni in šaljni obliki bo skrbel ugankarski striček. Pa tudi lepi povesti ima »Naš dom« pripravljeni, da bo poleg pouka tudi zabavi zadoščeno in ustrezno. Prva številka novega letnika »Našega doma« bo izšla že kot priloga božični številki in prosimo radi tega naše stalne dopisnike in sotrudnike, da vpošljejo čimpreje gradivo za to številko, najpozneje pa do 12. decembra t. l. Tudi opozarjamo naše vnete in vrle čitatelje, da hranijo posamezne številke »Našega doma«; ob zaključku letnika 1933 bodo lahko dobili proti primerni odškodnini enotne trde platnice, v katerih se bo »Naš dom« lahko nevezan shranjeval. — Tako upamo, da bo tudi v letu 1933 »Naš dom« čimbolj zadostil svoji važni nalogi in poslanstvu med slovensko mladino.

Franjo Žebot:

Franc Gomilšek — slovenjegoriški dr. Krek.

Ob njegovi šestdesetletnici.

Naš Gomilšek bo obhajal dne 14. decembra letos svojo 60letnico rojstva. Ime Gomilšek je tesno zvezano z mladinskim gibanjem v bivši Slovenski Štajerski. Če ne bi bilo mladega, živahnega in vztrajnega kaplana Gomilškega, bi ne bilo mladinsko gibanje v naših krajih pred dobrimi 30 leti buknilo s takim zanosom in tako silo na dan.

Bilo je leta 1897. V Jarenino je bil nastavljen za kaplana Franc Gomilšek. Na Blaževo sem s svojo rajno mamo šel v Jarenino, kjer se obhaja že od nekdanj slovesno in na poseben način praznik tega svetnika. Po cerkveni slovesnosti hočem iti z materjo domov. Pred cerkvijo je stala gruča fantov. Kar naenkrat stopi med nje mlad kaplan jareninski. Veselo jih pozdravi in pravi:

»Fantje, pojdite z menoj malo v »Čitalnico«. Bomo se nekaj pogovorili.« Kakih 15 fantov je res šlo za kaplanom. Moja blaga mati so mi šepnili: »Franček, pa še ti pojdi!« In šel sem za drugimi. V kaplaniji, nizki hišici ob cesti proti Št. Ilju — nosila je napis »Čitalnica« — smo se zbrali. Gospod Gomilšek je najprvo vsakega vprašal, kako se zove, kje je doma in si je vsa imena zapisal. Rekel je: »Fantje, pridite ob nedeljah popoldne tu sem; bomo se kaj pogovorili. Bom Vam povedal zanimive stvari. Ne bo Vam žal. Pa še druge pripeljite!« In dogovorili so se, katero nedeljo pridemo v »Čitalnico«. Gomilškega je posebej zanimalo, da sem prišel jaz od Mure iz šentiljske fare. Dal mi je cel kup časopisov in knjig.

In tako se je začelo slovenjegoriško, pozneje slovenještajersko in nazadnje občje slovensko mladeniško gibanje. Zibelka mu je tekla v Jarenini in oče mu je bil naš jubilan Gomilšek.

S prvega smo se zbirali pri Gomilšku enkrat v mesecu. A vedno več nas je bilo. Ne samo iz sosednjih župnij so prihajali fantje, ampak celo v oddaljene župnije je buknil glas, da se tam v Jarenini »zbirajo fantje«. Prišli so celo Šentpeterčani, Svečinčani, Anovčani itd.

Bila je to prva šola slovenske kmetске in delavske mladine za organizacijo. In kako prijetna šola! Kaj nas je učil Gomilšek?

Najprvo splošne izobrazbe. Njegova predavanja so bili samo očetovski opomini in nauki za življenje. »Z grdimi navadami proč!« To je opetovano ponavljal. Nato je začel z malimi govorniški vajami, deklamacijami, gledališkimi predstavami. Uril nas je v petju in je zbral takoj močan pevski zbor, ki je bil kmalu znan v okolici.

Učil nas je, kako treba čitati časopise, da se vsaka stvar razume, kako se dopisuje v liste. Tu sem dobil prvo podlago za poznejši uredniški poklic. Gomilšek je prirejal izlete, ki so imeli značaj razvedrila in poduka. In ko nas je dodobra izšolal in nas je zbral krog sebe močno četo,

Je začel Gomilšek z javnimi mladenišskimi zborovanji. Bila je v njem neka posebna privlačna sila. Znal je z nami ljubeznivo občevati in nam je bil kakor brat, kakor pravi tovariš! To je bila tista velika Gomilšekova umetnost!

Leta 1900 je ustanovil v Jarenini prvo Mladeniško zvezo pod okriljem tamošnjega Bralnega društva. Tej so sledile Mladeniške zveze po raznih župnijah Slovenskih goric in Murskega polja.

Nato je Gomilšek organiziral velike mladeniške taborne. Taki tabori so se vršili pri Sv. Trojici, oziroma pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, kjer je nemčurska družba hotela s silo razgnati množice slovenske mladine, a se ji ni posrečilo. Nato so se vršili taki tabori na Brezjah na Gorenjskem, pri Sv. Petru, v Petrovčah, v Ljutomeru, kjer se je ustanovila **Zveza slovenskih mladeničev**. In od tedaj naprej je šlo mladeniško gibanje nevzdržno naprej po celi slovenski domovini, kakor mogočen val, ki je zajel veliko večino slovenskih mladeničev. »Slovenski gospodar« je prinašal iz pesra mladeničev ognjevite članke: »Mladeniči, na plan!« — »Mi gremo naprej, mi strelci!« itd. In ko je začel izhajati »Naš dom«, je dobilo mladeniško gibanje svoje lastno glasilo. To so bili res lepi časi, ki se jih spominjamo s posebno radostjo! In glavni pobornik vsega tega je bil naš Gomilšek!

Izmed mladeničev si je Gomilšek izbral nekatere, katere je posebej uril v govorništvo in nastopanju ter pisanju za časopise. Med temi »izbranimi« sem bil tudi jaz. Nisem bil srečen, če nisem bil vsak mesec vsaj dve nedelji v Jarenini pri Gomilšku! »Slovenski gospodar« je v tisti dobi prinašal iz jareninsko-šentiljskega kota toliko dopisov, da se je list razširil skoro do zadnje hiše. Še nasprotniki slovenskega in krščanskega gibanja so si ga naročevali.

Na Jurjevo leta 1901 me je Gomilšek obiskal na mojem domu in me je našel na njivi, ko sem oral. Povedal mi je, da me urednik »Slovenskega gospodarja« dr. Anton Korošec in profesor dr. Anton Jerovšek vabita na mladeniško zborovanje v Žiče pri Konjicah. Izgovarjal sem se, da pač tega ne morem prevzeti, ker si še niti govora ne znam prav sestaviti. Gomilšek me potolaži, da ga bo že on sestavil in mi ga poslal. Ali obljubljenega govora ni bilo in ni bilo. Še le v petek pred 1. majem sem ga dobil. Na paši sem se ga učil dva dni in sem nato v nedeljo 1. maja leta 1901 prvokrat nastopil kot govornik obenem z dr. Korošcem in dr. Jerovšekom. Gomilšek mi je še večkrat ob važnejših prilikah sestavljal govore in mi pomagal, da sem se v govorništvo kolikor toliko izuril. Vzgojil je celo vrsto kmetskih govornikov, ki so cela desetletja vžigali s svojo domačo besedo slovensko, krščansko in kmetsko zavest v naših obmejnih krajih.

Gomilšek pa je znal s posebnim navdušenjem gojiti **slovensko narodno zavest** v krajih med Muro in Dravo. Občine v okolici Maribora, Jarenine in Št. Ilja so bile večinoma v rokah Nemcev in nemškutarjev. Gomilšek je z vztrajnim delom uspel, da je prešla v slovenske roke Jarenina, Pesnica, Št. Jakob, Kaniža, Dobrenje in druge občine severno od Maribora. Idealno lepi so bili tisti časi naših zmag in napredka na celi črti. Gomilšek je širil slovenske knjige in časopise od hiše do hiše s tako natančnostjo, da je imel čisto natanko evidenco, kdo je naročen na naše liste in kdo ni.

Ob priliki ljudskega štetja leta 1900 je prirejal male sestanke po vseh občinah jareninske, šentiljske, kungovške in jakobske fare, da je ljudi navdušil, da so se dali po ogromni večini vpisati za Slovence. Kako ogromnega pomena je bilo to za poznejše čase, ko se je odločevalo, kam bodo pripadali ti kraji! Razdelil nam je delo, da je šlo vse po načrtu.

Gomilšek je ustanovil tudi celo vrsto **gospodarskih organizacij**: zadrug in društev, ki še danes delujejo po Slovenskih goricah. Povsod, kamor je prišel službovat, je posvečal posebno pozornost tudi **verskim organizacijam mladeničev in mož**. Seme, ki ga je v tem oziru sejnal, se n. pr. še prav posebno pozna v Jarenini.

Nelzrpen, jekleno trden, marljiv kot mravlja, ljubeznjiv in strog obenem, živahen, požrtvovalen, jeklenega značaja, ki se nikdar ne upogne, je naš Gomilšek. Poleg tega pa je še danes kljub šestim križem še mladeniško navdušen za sveto našo stvar in njen napredek, kakor malokdo drugi.

Gomilšek res zasluži, da ga proslavimo! Že nekdanj smo ga imenovali »Mali Krek«. Če ne bi bilo Gomilškega v Slovenskih goricah, ne vem, če bi bila naša slovenska in krščanska stvar v Slovenskih goricah tolikokrat venčana s tako lepimi zmagami. Prav posebej pa je slovenska domovina dolžna, da se Gomilšku oddolži ob njegovem jubileju. Vsi, ki nam je bil Gomilšek naš učitelj in voditelj, pa smatramo za svojo sveto dolžnost, da mu želimo ob njegovi šestdesetletnici:

Dobrotni Bog Vas naj čuva in ohrani še deset in deset let, naj Vam da priliko, da boste uživali duševne sadove Vašega več kot tridesetletnega truda na polju organizacije slovenskega krščanskega ljudstva. Z Vami vred pa tudi trdno upamo, da bo Slomšek skupno z dr. Krekom — Vašima velikima vzornikoma — pri Vsemogočem izprosil našemu milemu slovenskemu narodu za Vašo šestdesetletnico pravo svobodo in boljšo ter srečnejšo bodočnost!

Živijo naš Gomilšek!

M. G.:

Naš fantovski praznik.

Advent! Mrzli so in hladni zimski dnevi. Brez solnca in toplote, le sam mrak in dušiča megla, ki zatira očesu modrino neba in pogled v neizmerno daljavo. Pristna podoba današnjih dni, polnih dosedaj še nedoživete puščobe, ki vlada v srcih ljudi. V tem času obhaja Cerkev najlepši Marijin praznik — ko stopa pred naše duhovne oči veličastni, vse osvajajoči lik Brezmadežne. Brezmadežna! Tvoj god je naš največji praznik! Ob Tvoji čudoviti lepoti gineva vse, kar je nas kedaj vezalo na minljivi svet. Tvoja čudovita osebnost diha za nas opojno toploto, katera edina more ogreti v led zakovana, tako trpla človeška srca. Iz Tvojega srca lijo žarki velike, nesebične, požrtvovalne ljubezni, katere tako pogrešamo. Zmožna, si ogreti najtrša srca za velika, heroična dela. Tvoja ponižnost, pokorščina in Tvoj najlepši biser: brezmadežnost, vabi tudi fantovska srca, ki so sicer bolj hladna in okorna, da sledijo in utripajo za Tebe, zlasti sedaj, ko obhajamo Tvoj veliki god. Veselimo se Tvojega praznika. V stiskah in tegobi današnjih dni, prihajamo pred Tvoj prestol. Prepolna so srca vsega, kar bi Ti radi povedali, za kar bi radi prosili. Glej, Mati! Tako težko, tako hudo je pri nas. Vsa zlobna sila se je navalila na nas, ki priznavamo, da je Tvoj Sin naš vekoviti kralj in da smo Njegovi podložni. Streti nas hočejo. Vzeti nam zlato svobodo otrok božjih. V nas samih je zlo, čutimo ga ob vsaki priliki. Pomagaj nam, da prebolimo stisko naših dni, da ostanemo trdni v načelih, zvesti Tvojemu Sinu vse dni . . . Daj, da doživimo veliki dan, ko zaori zopet naša vesela pesem in zaplapolajo naši prapori! Ti, ki si vedno zmagovita nad staro kačo, stri tudi v nas kačo objesti, napuha in mesenosti. Bodi nam Mati in mi naj bomo Tvoji vitezi . . .

To je naša prošnja, prošnja slovenske mladine ob Tvojem prazniku — Brezmadežna! K Tvojemu oltarju nas bo ta dan, 8. decembra, vodila naša pot in od tam pred tabernakelj — k Jezusu! Ob Tvojem vzgledu, Najsvetejša, bomo rastle in ob kruhu Tvojega Sina se krepili, da vztrajamo do konca. Upamo in pričakujemo, da se izpolnijo naše želje in prošnje in da se nam zjasnijo naši dnevi . . .

M. Geratič:

V delu je rešitev!

»Bratje, kako je v vas, so li njive vaše še zorane?« To vprašanje nam zastavlja dobro znani slovenski pesnik O. Zupančič. Važno vprašanje! Poglejmo v sebe, v svojo okolico ter si dajmo jasen in točen odgovor. Kako je z nami? So li njive naše, to so duše naše in srca, že zorana, to je pripravljena za seme krščanske prosvete?

Površen pogled po naših vaseh in žalostni dogodki, o katerih slišimo in čitamo v listih, nas prepričajo, da je tudi pri nas še mnogo nezorane, neobdelane ledine. Koliko slovenske mladine še ne pozna blagovesti krščanske prosvete. Koliko jih tava sem in tja ter išče smeri. Kolikokrat ta ali oni zgreši pot in tava v zmotah, dokler za vedno ne zgine v brezdnosti strasti, iz katerega ni več rešitve. Mnogo trdega dela še čaka naše prosvetne organizacije, da zor-

jejo to neobdelano ledino in vanjo posejejo kleno zrno krščanske prosvete. Fantovski odseki naših prosvetnih društev naj bodo tista kulturna žarišča, iz katerih se bo širil svet omike v sieherno slovensko vas. Iz fantovskih vrst naj izide pobuda za vsako dobro stvar. Člani fantovskih odsekov morajo biti pionirji katoliške in slovenske misli med svojimi sovrstniki, marljivi sodelavci naših voditeljev. Tisoči mladih src čaka sejalec, kakor sveže zorna njiva nevarnost je, da sovražnik mesto klenega zrnja poseje strupeno zel verske mlačnosti, indiferentizma in bogu odtujenosti. Razvoj dogodkov gre svojo pot naprej... Ali nismo dostikrat s slepoto obdarjeni, mnogokrat podobni ptiču noju, kateri v nevarnosti vtakne glavo v pesek, misleč, če je skrnil glavo, je rešil sebe. Ne smemo biti takšni! Poglejmo nevarnosti v obraz, spoznajmo jo, potem pa krepko poprimimo za delo na vseh poljih, na prosvetnem, verskem, socialnem in gospodarskem. Pobrigajmo se in pohitimo, da bomo mi tisti, ki bomo srca slovenske mladine — fantov in deklet — oplodili s prosveto, ki je vzrasla na naših tleh, katero je širil Slomšek in oznanjal Evangelist Krek in njegovi sodelavci. Mlad človek je bel, nepopisan list papirja. Vsi bi radi na ta bel papir pisali. Ne gre za to, kdo bo pisal, ampak kdo bo prvi pisal. Dolžni smo pred vestjo in pred Bogom, da mi prvi vtisnemo na ta bel papir — v nežne duše znamenje večnih, božjih načel, obenem pa tudi pazimo, da ne pride kdo s podlo in umazano dušo in ne uniči sadov našega dela.

Naša parola v bodoče naj bo: Podvojimo delo! Ne prezrimo važnosti dobre mladinske organizacije. Za mladino, za bodočnost našo gre. Pridobimo, vzgojimo jo, da bo res naša, vdana Cerkev, vedno dosledna v svojem verskem prepričanju. Podvojimo, da, potrojimo delo na prosvetnem polju. Zimska doba, z dolgimi, zimskimi večeri, je za to kaj pripravna. Društveni domovi in sobe se naj napolnijo tedensko vsaj enkrat z mladino, naj zopet zadoni vesela fantovska pesem in naj oznanja, da se fantje zbirajo k delu za našo lepšo prihodnost. Prosvetna tvarina (letos delo katoliške Cerkve na Slovenskem na socialnem polju) se naj temeljito obdela. Samo površnosti ne! Le temeljito in vsestransko poznanje sleherne stvari, je kaj vredno. Ako se bodo naši fantje temeljito poglobili in se seznanili z vsem ogromnim delom, ki ga je med našim narodom na socialnem polju izvršila katoliška Cerkev, tedaj bo obenem tudi mogočno vzrastla ljubezen do nje, kateri se imamo zahvaliti za svoj obstoj in napredek. Poglobitev verske zavesti med moško mladino naj bo tudi eden glavnih ciljev prosvetnih društev in fantovskih odsekov. Ne bo odveč, če si na polju verske zavesti vzamemo za vzgled nemško mladino. Fantovski in društveni prazniki nam dajo najlepšo priliko, da se poglobi in utrdi verska zavest naše mladine, ki le prerada zaide v površnost v verskih stvareh in v versko mlačnost. — Gojitev družabne zavesti med fanti spada tudi v delokrog fantovskih odsekov. Ne rečem, da naši fantje ne poznajo družabne zavesti, ampak premalo jo poznajo. Ali se ne gledajo čestokrat fantje iz posameznih župnij, da, celo iz sosednjih občin, kot pes in mačka, akoravno so mogoče skupaj trgali hlače v šolski klopi? — V društvu, osobito v fantovskem odseku, pa se ta nasprotstva izravnavajo, premosti prepad, ki le navidezno loči fante posameznih župnij in krajev, starosti in stanu. Skupni program, skupna načela, skupne prireditve, igre, izleti, vse to fante druži in spaja v eno nerazdružljivo celoto. Stvari se družina, ki je sestavljena sicer iz najrazličnejših članov, a vendar, ko gre za ugled in napredek društva, za načela, so vsi enega duha in enega srca. Pa še drugače je treba zaposliti mladino, katera hoče tudi na zunanji pokazati svojo moč in silo. Sport! Proč z raznimi predsodki proti sportu. Po drugod prodira sport vedno bolj tudi na deželo. Zakaj bi mu pri nas zapirali vrata. Vse, kar je dobrega, sprejmimo tudi mi. Sport, ako se goji v pravi meri, utrjuje ne samo zdravje, ampak krepi tudi voljo; je imenitno sredstvo za vzgojo značaja. Vzgojati značajne ljudi, je pa naloga fantovskih odsekov in prosvetnih društev.

Veliko župnij še je, kjer še prosvetno delo počiva in kjer ni nikogar, ki bi zarezal brazdo in posejal zlata zrna krščanske prosvete. Na delo, da bodo tudi te župnije deležne dobrot, katere so deležni fantje in dekleta v drugih župnijah! Ne dremajmo zaspani, ampak delajmo, v delu je naša rešitev!

Nazaj v planinski raj . . .

(Povest o boli slovenskega človeka.)

(Konec.)

XII.

Stavke je bilo že izdavnica konec; toda v Martinu ni bilo miru in zadovoljstva; zlasti pa ne, ko se je bilo zgoraj pri Bistrici zgodilo nekaj strahovitega: na dan pred odhodom na novo službeno mesto so našli na tračnicah Hribarjevega Frančka — mrtvega. Ali je bila to neizgovorna nezgoda, ali pa posledica tistega groznega povelja: kazensko premeščen! Uboga ženka Micka, ubogi mali Lojzek! Kaj ji je preostalo drugega? K svojim je šla v hribe; tam je še našla toplo srce.

Tja gori . . . Ta misel je Martina čisto prevzela in z njim vred tudi Miho. In tako je prišlo, da sta tretjo nedeljo po končani stavki v rani zori zapustila Maribor ter se podala tja zgoraj k Sv. Martinu na poizvedbe. Oba sta si v teku časa privarčevala nekaj goldinarjev, s katerimi sta upala dobiti kakšno posestvece. In razen tega je Martinu obljubil pomoč tudi njegov svak Jože, mož sestre Mine. Oba sta nesla s seboj nekaj cvenka za aro, potem ko sta se bila že popreje poučila po znancih, ki so prihajali v mesto na trg. Pozno v noč sta se vrnila tisto nedeljo v mesto nazaj.

»Kje si bil za božjo voljo ves dragi dan?« je vsa v strahu jela izpraševati Tončka ob Martinovi vrnitvi. Ničesar ji ni povedal Martin in vsa v strahu je bila revica, da se ni možu kaj pripetilo.

»Gori sem bil.«

»Kje gori?«

»No, pri Sv. Martinu.«

»Pri Sv. Martinu?«

»Kaj meniš, zakaj sem bil zgoraj?«

»Zakaj?« je skrbipolno odvrnila Tončka.

»Zato, ker se vračava; ker greva nazaj tja gori; ker je bilo vse to življenje kakor težka sanja; ker je človeku, ki je za kmeta bil rojen in poklican, nemogoče v sreči in zadovoljstvu živeti še naprej to življenje, nerazumljivo in nerazumljeno. Vsi pojdemo nazaj, Ti in vsi moji dragi in tudi Miha in z Miho Lenčka. Vse je pripravljeno, vse narajeno. Dolgo sva iskala kaj primernega, pa sva našla ter se domenila: Nazaj v planinski raj . . .!«

»Kaj, za hlapca ti in za dekle jaz?«

»Ne, draga! Moj dobri svak, ki mi je pomagal v mesto, mi je sedaj zopet priskočil na pomoč. Dobra slovenska duša je. Za prvi začetek bo dobro: hišica, tri kravice in tucat oralov. Potem tvoje in moje pridne roke, Tončka. Gori je lepo; tukaj ne vzdržim več. Jutri gremo!«

Tončka ne odgovori; skoraj skrbeče gleda Martin v njene oči, v katerih zaleskečeje solze. Dobro je vedel Martin, da Tončka mesto ljubi in da ji je pri srcu to mestno življenje in vrvenje; in ravno radi te njene ljubezni do mesta bi jo bil skoro izgubil. Kaj bo napravila Tončka sedaj, ko naj bo konec tega življenja, ki si ga je bila tako zaželela?

Oba sta legla spat; ne more Martin zadremati; skrbi mu ne dajo miru. Vstane v mirni noči in stopi k oknu. Svež vetrič je zavel tam s pohorske strani . . . Tišina je v sobi; tedaj pa začuti ob sebi nekaj toplega: Tončka je vstala ter se mu približala. Nagnila je svojo glavo na njegova prsa in jedva slišno zašepetala:

»Prav imaš, Martin; pojdimo nazaj. Lepše je tam zgoraj; takoj jutri se napotimo.«

In je mesec vendar tako svetel, da je spoznati v očeh dveh srečnih ljudi lesketajoče se solze; to je mir, ljubezen in hrepenenje po zemlji slovenski . . .

Slavica Horvatičeva:

Legenda o pastirju.

Zamišljen je slonel mlad pastir ob vznožju očaka Triglava kraj svoje kočice in sviral na piščal. Ni mu bilo še za počitek, čeprav je bila dospela luna že visoko in razlila svoje blesteče srebro po ranjenih skalah Triglava in ga storila še bolj očarljivega in vabečega . . .

Pastir je prenehal in se zamislil. Pogled mu je splaval visoko, prav do vrha in v duhu je božal srebrne zvezde belih encijanov . . . Ko se razlije po nebu prva jutranja zarja, hoče v njih čudežno kraljestvo . . .

Zopet svira, a oči mu blodijo po dolinici, ki se je razprostirala ob vznožju in gledajo in ljubijo vso to očarljivo lepoto poletne noči, prepletene s sladkimi sanjami in drhtečo boleščjo . . . Kakor da mu gleda oko prvokrat — ali zadnjokrat — ta čudežni pravljичni svet . . .

Čuden nemir mu je to lepo noč v duši; hrepenenje ga vleče v kraljestvo Triglava in vendar mu je tesno, kakor da gre gledat za nekoga prerano izkopani grob . . . Ko so mu teh in podobnih čustev polna prsa, ga postane skoraj sram, da so se s svojo namišljeno roko dotaknila njega, ki je mlad in ki je fant . . . Zavriskal je iz polnega grla in iz sile prekipevajoče mladosti, da je odjeknilo nekje visoko med vrhovi Triglava . . . Še je prisluhnil odmevu in legel k počitku.

Komaj zatisne oči, že koraka proti Triglavu in naproti mu pride častitljiv starček, ga ustavi in mu reče: »Sinko, želim ti dobro: vrni se!« In dvigne svojo okostenelo roko in kaže proti vrhu: »Tam gori Te čaka smrt . . .«

Pastir meneč, da ima pred seboj bebca, smehlja se zavrne starca in koraka svojo pot dalje. Srečno pride do vrha. Naenkrat pribuči silen vihar, pod nogami mu zmanjka tal — obupno zakriči — in v istem hipu se prebudi.

S silo se je otresel neprijetnih občutkov, ki so jih zapustile mučne sanje. Zopet se je spomnil svojih ljubljenih encijanov in se postavil na noge.

Ze je prva zarja prepletala zgodnje jutranje nebo s svojo rožnato kopreno. In pastir je hodil korak za korakom in polastilo se ga je, da bi v to božje jutro zavriskal. Poskušal je, a njegov čisti glas ni hotel iz grla. Neka tajna sila mu je nehote vrivala pred oči sanje, ki so morda pre-roške . . . Svarila ga je pred drzno potjo, toda rožno jutro in dehteča zarja sta ga omamila . . .

V duhu že sanja o žametnih rožah, ki se bodo kmalu ponašale izza njegovega klobuka. Le tu in tam se še mu vrine spomin na sanje, toda kdo bo poslušal te, ko je svet tako divno krasan in Triglav vabeč, kot še nikoli! Sanje, te si razlagajo za toplo pečjo stare žene, ki imajo včasih čudne muhe. —

Pastir koraka in kakor da se je v njem utešila vsa svežost mladega jutra, se le malo meni, kje mu stopa noga; ve samo to, da je prišel iskat planinskih rož . . .

Na bližnjem grebenu zaiskrijo bele planike, kakor zlate zvezde na večernem nebu . . . Predrznost in strast se polastita mladega plezalca in ne gleda na to, da ga še loči od njih ozek, a globok prepad, se zažene, kakor da hoče v istem trenutku objeti nežno cvetje . . .

. . . Nekje med skalami je odjeknil vzdih iz mladih prs in pastir je obležal med mrzlimi stenami Triglava in planike so mu svetile kot poslednje lučke . . .

Nocoj . . . !

Sveti večer je nastopil v mali gorski vasi. Zadnji akordi večernega zvona so pravkar zamirali v dalji. Vse utihne! Žive duše ne vidiš na vasi. Iz oken vaških koč padajo ozki trakovi božične svetlobe na zamrzlo gaz. Tiho! Čuješ v daljavi sladko melodijo? Ah, pa samo za hip. Pri srcu ti postaja mehko, tako mehko, ali čutiš? Ne vidiš migljanja tisočerih zvezdic na nebeškem svodu, ne vidiš bleščeče snežne odeje — ne? Ali čuj! Zopet, pa tako blizu. Sedaj čuješ razločno:

Sveta noč,
blažena noč.
vse že spi, je polnoč,
le Marija z Jožefom tam
v hlevcu varje detece nam.
Spavaj dete sladko . . .

Vasica odmeva v eni sami pesmi, vse melodije se zlivajo v rajsko lep ton. Dožič je — pesem. V nos ti udari vonj po kadilu. Po nebesih diši, bi dejal. Pozabiš na skrbi; zemljanu jih je težko pozabiti. Ali naj bi nocoj, ko prihaja mir, ko se bliža odrešenje, ko ga čutiš tako čisto blizu, trpke misli vznemirjale duha in srce?

Kaj premišljuješ popotnik? Si tujec v tej vasi? Ne, praviš, da imaš tukaj znanca, tam zopet sorodnika. No, dobro, pa vstopiva! Starinske, začrnele duri surovo zacvilijo. Ne boj se! Nocoj si dobrodošel gost.

Kaj ti je, prijatelj? Smehlja, blaženi smehlja ti leži na ustnih in na duši. Iko vstopiš v toplo, razsvetljeno sobo. Dobro ti de toplota. vsemu premrelemu!

Poglej! Vidiš, kako ponižno klečijo domači v kotu? Kot svetišče se ti zdi borna soba in kot tabernakelj nebeske lepote — jaslice v kotu.

Da, dragi! Nocoj so se odprla nebesa in na zemljo je stopil On, ki je Beseda. In vsaka hiša je slovesno svetišče in tvoja beseda nocoj — molitev.

V svetu si bil, praviš, in da si grešnik. Upaj! Glej, poklekni tja v kot in moli, da dobiš odpuščanje. Tako domač si, kaj! Kot bi bil doma, pod rodnim krovom. Nocoj smo si bratje. Zariješ obraz v dlani in misliš na dneve, ki so bili!

»Kaj se vam zdi,
pastirčeki . . . !«

Čuj, zvon poje, tako vabeče ti trka na srce. Daj, odprga, da ti bo duša, da ti bo srce polno božične pesmi! K polnočnici greš? Prav, pa z Bogom. Novorojenega kralja greš obiskat. Z Bogom!

Petančič Davorin:

Oder in igra.

(Dalje.)

Kratek osnutek za režiserja Jalenove drame »Bratje«. — (Metodičen postopek pri vajah.)

Drama ima štiri dejanja in je računati, da bo predstava s kratkimi odmori trajala do 2 in pol ure. Ker je razmeroma malo oseb (12), bo prišlo na nekatere igralce več besedila: torej je potreben za vaje daljši čas. Predvidam osem vaj. Prvi štiri se bodo vršile v razdobju treh

dni, drugi dve v razdobju enega dne in zadnji dve zaporedoma. Vsak večer bom skušal razdeliti v dva dela: V prvem bom obravnaval delo samo teoretično v kratkem nagovoru, v drugem, praktičnem, pa bom posebno pazil, da uresničim, izvedem, izrazim ali še podkrepim misli, ki sem jih v prvem delu razvil. Seveda so si igralci svoje vloge že zamislili, vsak svojo, pa vseeno bom porabil prve štiri vaje za to, da njihovo zamisel, če je prav zadeta, še bolj razjasnim, ali pa da jo v nasprotnem slučaju malo popravim, da bodo potem lažje sledili v drugem delu, ko jih bom skušal uvesti v razumevanje in ustvarjanje iz vidika celote. Težičše mojega dela v prvih štirih vajah bo na posameznikih, pa vključ temu se bom trudil kar v začetku pokazati odnose med igralci, da se v tem svetu igre nikdo ne bo čutil osamljenega. Prvi del bo pa vendar v glavnem še razkrojnega značaja, bolj razumsko iskanje, ki bode služilo kot sredstvo in posredno vodilo v vživetje. V drugem delu bom začel res spajati. Če bi vsebino dela v prvem delu hotel na kratko izraziti, bi povedal: gradba značajev, v drugem pa: gradba celote. V prvem delu vaj ni nujno, da bi igralci vloge znali na pamet, na vsak način pa že v drugem. Uče naj se jih polagoma, ne samo mehanično. Začrtal sem sicer misli in jih razporedil za vsak večer, a ne bom samo tisti večer pazil na to, temveč bom sproti vsak večer popravil vse, kar se mi bo zdelo potrebno, na določen večer se bom pa vrgel še posebno na eno stvar. Izven tega okvira jih bom na posebnem sestanku uvedel v dramo, ker so zadnjič igrali v komediji.

Vaje:

I.

1. a) Kratka vsebina: samo dogodki. Začnem n. pr.: Drama »Bratje« ima štiri dejanja. Nobeno dejanje pa ni dogodek zase, ker sicer bi bilo slika. Prav za prav je cela drama eno dejanje, res v sebi zaključeno. Iz enega dejanja v drugega drže kakor mostovi razni vzroki (itd.), recimo v I. dejanju, ki bodo rodili učinke šele v drugem, mogoče šele v zadnjem dejanju. Potem bo pač v 2. ali 3. dejanju prišlo do ovir, novih vzrokov, kar vse bo preračunan tok stvari spremenil itd. Pavze so samo naznaka časovnih, oz. pozorišnih sprememb. Poglejmo si s tega stališča našo dramo! Prvo dejanje nam pove pravzaprav zelo malo, ker mora pač pojasniti gledalcu časovne razmere, mišljenje in značaje ljudi itd. (Dalje sledi vsebina.)

b) Bralna vaja: kontrola tekstov, popravljanje besednih naglasov in pravilna izgovorjava, dialekt.

2. a) Oris pozorišča: Hočem točno naznačiti vse predmete, ki bodo postavljeni na odru, kakšni bodo, kje bodo stali in zakaj tako. Notranji (iz drame) in zunanji (tehnični) razlogi zato. Vse to je potrebno, da se bodo igralci boljše znašli na odru, pa tudi v zamišljanje poz in skupinskih nastopov in za gibanje.

b) Pri vaji polagam največjo važnost na lokalizacijo oseb.

3. a) Predstavitev značajev. Tu se bom spustil bolj na zunanost: obleke, maske, hoja in kakšni posebni znaki nastopajočih.

b) Vaja: gledam, da igralci izražajo svojstvenosti oseb.

4. a) Duše nastopajočih, vzročne zveze med njimi in dejanji. Ta predgovor jemlje v poštev še posameznike, pa mora že kazati pot k skupnosti. Predgovor pri 3. vaji in ta se deloma spopolnjujeta. Pravzaprav bi moral prej govoriti o notranjosti, ker ta rodi zunanje izraze. Zato se omejim pri 3. vaji res samo na opis oseb.

b) Izraz duše je najmočnejši v mimiki, kretnji in govoru. Še prav posebno mnogo duše izkazuje igralec s stavkovnim in miselnim naglasovanjem, po moči in barvi glasu.

II.

5. a) Mesto in pomen oseb v celoti — glavna misel. — Glavna misel drame »Bratje« je: »Rešimo dom, rešimo trato!« Nositelj: Tine. Kako bo ta pokazal to v drami: Čemu njegova žalost (in zato tudi: kaka bo?) ob izgubi dveh sinov? Macessa s Trate sta bila. Nova ne bosta pognala. Rod s Trate . . . Torej: Žalost za padlima, a istočasno strah, da Trata ne propade itd. . . . Rešitev: še le po mnogih ovirah (Tila je padel, Pavlova ljubezen ne objema Trate, Zora hoče z njim, Branko povabilo odkloni) v 4. dejanju: Tine odzame Rezo. — Druga misel: Kako strašna je voj-

na! Nositelj: Pavel. Vojna bi bila kriva, če bi Trata propadla. Posebno učinkovito mora biti Pavlovo poročilo: »Med drugimi je padel tudi Tila.« Itd. itd.

b) Vaje: Povdarek na vse prizore, stavke, besede, ki morejo vplivati na to, da bo glavna misel prav močno izražena in da b oobrodila sad. N. pr. Zorino zatrjevanje odhajajočima Pavlu, predvsem pa Tilu v 2. dejanju, ki je kakor izpoved velike vere v moč Trate. Njeno govorjenje je sicer kakor prevlečena žalna švila, pa je vendar kakor molitev, kakor litanije. Vedno in vedno se ponavlja ena prošnja: »Tila naj se vrne!« itd.

6. a) Osební razvoj in njega vpliv na splošni potek. N. pr. Pavel. Njegovi nazori v 1. in 3. dejanju. Njegovo pojmovanje domovine, nazori o vojni in mnenje o političnih razmerah . . . Vse njegove misli dokazujejo, da je že dozorel, da se je osamosvojil glede mišljenja in presojanja. Ironija in vdanost v razmere. V 3. dejanju se vsi njegovi nazori poostre in zadobe še veliko silnejši življenjski izraz. Strt . . . Četrto dejanje: nov polet v srečno življenje. Itd.

7. a) Lepota dela in pomen. Kaj bomo dosegli. N. pr.: Čisto gotovo: odvrat od vojne, sovraštvo do tistih, ki vojne pripravljajo. Ljubezen do domov in skrb za nje.

b) Generalna vaja: nemotena.

8. Nemotena generalna vaja.

Dalje sledi.

Govorniška šola

Pri kretnjah, ki spremljajo govornika, je treba najti sporednost v misli in spremljajočih gibih. Vehementne geste pri borno-revni misli učinkujejo smešno. Pravi govornik govori, dragi moj, z rokami, glavo, obraznimi potezami, z očmi. Smisel vsega tega je, da postane govor zanimivejši, umljivejši, živahnejši. Tukaj so seveda velike razlike; pri romanskih (francoskih, italijanskih) govornikih so ti gibi veliko pestrejši, silnejši in živahnejši, kar odgovarja povsem značaju in čustvenosti romanskih narodov. Če si pa morda imel kedaj priliko poslušati nemškega, angleškega ali pa morda skandinavskega govornika, potem si mogel kaj hitro spoznati, da je njegov govor mirnejši, enakomernejši, priprostejši. Zapiši si v svojo beležnico še zlasti sledeči nauk: ne dajaj poudarka vsaki še tako malovažni besedi ali misli z raznimi gibi in obraznimi igranji. S tem poslušalstvo utrujaš in otepavaš. Kot nadaljnje pravilo naj ti služi: ne dolgočasje v govoru in spremljajočih gibih, pač pa umerjenost. Toda to velja samo v splošnem, kajti ves nastop zavisi od govornikovega značaja; govornik, ki ga označuje ognjevit značaj, bo govoril ognjevito, navdušujoče. Čim bi takšen človek skušal zatreti svoj značaj, bi bilo to brezsmiselno, škodljivo. Človek mirnejšega značaja pa bo nasprotno šedel svojemu značaju in bo govoril mirneje, umerjeneje. Smešen bi bil, ako bi se navzlic svojemu neizrečeno mirnemu značaju razkoračil, ker bi v takšnem nastopu ne mogel prepričati. Zadeva vseh vrst značajev pa je, da ne zdrknejo v pretiravanje, v smer prevelike ognjevitosti, ali pa uspavajoče mirnosti in suhoparnosti. Vsakdo bo takoj čutil, kako naj se obnaša, da bo pri poslušalstvu čimbolj uspel. Zelo važen je pri govoru tudi pogled: ne upiraj svojega pogleda pri govoru vedno v isto točko ali smer; obračaj mirno in naravno svoj pogled v vse smeri in na vse poslušalce. V pogledu naj pride tudi do izraza tisto, o čemer hočeš poslušalce prepričati. Pri tem pa ne drži glave napeto in trdo, ampak pregibaj jo priprosto in naravno. To pride samo po sebi, kakor tudi pregibi rok. Mnogi znameniti govorniki so v zrcalu opazovali učinkovitost, oziroma primernost svojih pregibov z rokami; in zakaj bi začetnik ne ocenjeval naravne pravilnosti svojih gibov ob zrcalu? Zlasti pa pazi, da ne stiskaš, ko govoriš, pesti ter jih moliš proti poslušalcem. To ni primerno. Potem pa še dostojnost; smešen je govornik, ki si roke tišči v žepih, ali pa ob telovniku. Vtisni si dobro v spomin zaključni nauk, ki ti ga dajem na pot: pav je prav čeden v zoološkem vrtu ali pa v bujnosti

svoje domovine; in tudi petelin, dokler je na dvorišču ali pa v kurniku. Na govorniški oder pa ne spadata. Prepričan sem, da slutiš, kaj mislim. Pazi torej dobro! Zdravstvij, dragi prijatelj! Na srečo junaško!

(Konec.)

Mi smo fantje

Tone: **Prijatelj, odpri oči!**

(Dalje.)

Joško moj! Danes Ti bom poskušal odgovoriti na Tvoje drugo vprašanje, kako treba delati v društvu, da bodo fantje in mladina sploh v njem zadovoljni, da ne bodo silili ven iz njega.

Kar sem Ti zadnjič dejal o raznih metodah, kako treba fante pridobivati v društvo, isto velja tudi tukaj. V društvu je sploh treba vedno računati s tem, koga imamo pred sabo, s kom imamo opraviti, in potem šele si moremo ustvariti način, kako hočemo delati, da bomo imeli res kaj uspehov.

Pravilno postopati v društvu ni lahko. Namen društva, ki je, kot Ti je že znano, dvigniti našo mladino srčno in umsko, vzgojiti jo tako, da bo dušno in telesno srečna, moramo doseči. Ta cilj moramo imeti stalno pred očmi, pa naj delamo v društvu karkoli. Vse, vse mora biti usmerjeno na ta cilj.

Toda, kako delati, da ne bo življenje v društvu pusto, dolgočasno, mučno? To je, na deželi posebno, zelo težko, zlasti še pri novih članih. Mladi kmečki ljudje še niso doyzetni za kaka daljša predavanja. Mladina si želi, kaj ne, veselja, zabave. Kaki govori se ji zde pust, četudi so vsebinsko zelo bogati in za njo silno potrebni, koristni. Naša kmečka mladina še ni zršla toliko, da bi umela vse to. Gleda še samo na to, da ji je danes dobro, da je »luštno«, za življenje, ki jo še čaka, pa nima nobenih skrbi, za izobrazbo še nima dosti smisla.

Ali naj torej društva ustrezajo želji naše mladine in ji nudijo le zabavo in jo delajo zadovoljno? Da, prijatelj, da bo naša mladina res zadovoljna, da bo našla v društvu veselje, zabave, zato je treba skrbeti. Vendar pa ne sme biti to najvišji namen društev. Glavni cilj je in ostane, izobraziti ljudi v prave može in žene, dobre kristjane in značaj. Zabava je le sredstvo, s katerim dosegajo društva svoj prvi, glavni namen. Torej zabave in izobrazbe morajo nuditi društvu svojim članom.

In za to je danes tudi kolikor toliko poskrbljeno. Vse društveno delo je splošno urejeno tako, da najde vsak fant v društvu dovolj užitka, veselje, obenem pa se tudi lahko vsak precej izobrazil, izoblikuje. Kako je torej delo v društvu? Nedvomno so in ostanejo v društvu najvažnejši sestanki. Ti so središče, žarišče vsega. Ako v društvu ni rednih, dobro pripravljenih sestankov, društvo gotovo ne odgovarja več svojemu namenu. Na sestankih se zbirajo naši mladi v eno vrsto! Na sestankih dobivajo nove umske hrane za življenje! Toda kako? Največ s predavanji! Predavanje je glavni del vsakega sestanka in res povsem posvečeno namenu društva. A kaj? Mladina za predavanje ni posebno navdušena. Predavanja se ji zde splošno pusta, dolgočasna, nezanimiva. Ali jih bomo zato opustili? Ne, dragi moj, nikdar ne. Saj se bodo mladim že kmalu odprle oči in spoznali bodo, kako potrebno je vse to. Treba je pač malo potrpeti. Za vsako stvar je treba delati, vsaka stvar zahteva nekaj žrtve, prav tako tudi izobrazba. »Pčena piščeta ne lète kar sama v usta.« Zato bi prosil vso našo mladino, naj se ne boji truda! Kaj hitro bo prišel čas, ko bo z zadovoljstvom zrla na one urice, ki jih je preživela v društvu, in si rekla: »Hvala Bogu, sedaj še le vidim, kako koristno je bilo, da sem bil v društvu! Sedaj vidim, koliko dobrega sem se naučil za življenje! Hvaležen sem vsem, ki so mi do tega pripomogli in vsakemu fantu, vsakemu dekletu želim in storim največjo dobroto, ako mu pomorem, da sodeluje v kakem katoliškem prosvetnem društvu.«

Včasih pa so — kar res moram priznati — predavanja na sestankih pusta in mučna. To se more odpraviti. Voditelji društev pač gotovo poznajo nje, ki se sestankov udeležujejo. Zato vedo, česa jim treba, o čem se naj govori in kako se naj govori. To mora vedeti tudi govornik, a žal dostikrat ne pozna ljudske duše, ne pozna razmer o tem ali onem kraju, zato pa potem s svojim predavanjem ne uspe in ne rodi nikakih uspehov. Ni dosti, ako govore poslušalci med seboj: »Ta pa, ta pač fejest govori!«, ne, glavno je to, kar ljudem od govora ostane! Uspehi, uspehi!

Če prosim kako društvo govornika od drugod, naj mu zato vedno tudi vodja društva sporči, o kakem predmetu naj govori, kako naj stvar obdela, od katere strani, da bo predavanje res zanimivo. Govornik sam bo tega vesel, saj gre tudi njemu zato, da ljudstvu koristi, a to bo pa mogel predvsem, ako bo že informiran o zahtevah svojih poslušalcev. Kolikokrat n. pr. govore ravno tuji govorniki o kakih predmetih, ki ljudstva absolutno ne zanimajo, ker pač ljudstvo nima smisla, ker še ni dozorelo za to. Kaj n. pr. pomaga ljudstvu govoriti o narodnosti, povdarjati nje pomen, ko pa ljudje za to nimajo smisla. Najprej jih je treba pripraviti za to.

O sestankih bi jaz splošno rekel to-le: Vršijo naj se redno vsaj dvakrat na mesec. Snov, o kateri se bodo vršila predavanja, naj odbor društva določi že v naprej za daljšo dobo. En predmet naj se obdelava sistematično skozi daljšo dobo, n. pr.: gospodarstvo, prava krščanska vzgoja itd. Takemu predmetu naj bo posvečen vsak mesec en sestanek, en sestanek pa naj bo določen vsak mesec kakemu drugemu predmetu.

Sestanek ne sme biti pust! Na vsakem je treba poskrbeti, da bo res poln življenja! Zato je treba nuditi tudi zabave! V vsakem društvu naj se poskrbi za kako pošteno igro, n. pr.: šah, kegljanje itd. Vedno naj bo na razpolago kak časnik! Naj ne manjka tudi dobrih, poštenih dovtipov. Saj imamo tudi knjige te vsebine! Pred sestankom se lahko zapoje kaka vesela, poštena pesem, saj fantje in dekleta radi pojo.

Preden se začne predavanje, naj skuša kdorkoli, morda tudi govornik sam, zbrane za predmet, o katerem bo govor, zainteresirati. Nato sledi predavanje samo, a po njem naj sledi debata, razgovor. Kakih vprašanj od strani poslušalcev na deželi n. pr. ni pričakovati. Zato se pa naj govornik sam potruji, stopiti med poslušalce, in naj začne prav po domače, preprosto, prijateljski z njimi govoriti! Zlahkoto bo prišel tudi do predmeta svojega predavanja in eden ali drugi izmed poslušalcev ga bo imel gotovo kaj vprašati. Kako je s tem ali onem, o čemer je govoril. Naši mladi so namreč še precej plahi in se ne upajo nič vprašati, posebno če je kak tuj govornik, četudi bi radi. Bog ve, zakaj se boje! V domačem, prijateljskem razgovoru s poslušalci še le bo govornik mogel vtisniti svoje misli v njih srea, tu še le se bodo rodili uspehi. Taki razgovori, mislim, bi se, zlasti na deželi, sploh veliko bolj obnesli, kot pa ona oficijelna predavanja.

Za tem bi prišla pa spet lahko zabava te ali one vrste. Zaključek vsega sestanka naj bo pa vedno pesem. S pesmijo na ustih, s pesmijo v srcu, naj se mladina spet loči od prosvetne dvorane.

Toliko za danes! Prihodnjič še pa o drugih vrstah dela v društvu.

Pozdravljen Joško!

Sveža gomila mladega fanta.

Sv. Anton v Slov. goricah.

Grobovi tulijo . . . Komaj pet tednov je minilo, kar je zagrnil grob tovariša Andreja Kapferja. Zopet je nenadoma zarezala smrt v naše fantovske vrste. Odprl se je zopet nov grob in sprejel v svoje hladno krilo dragega tovariša Jakoba Fras iz Brengove. V cvetu let, komaj 21 let mu je bilo, nas je zapustil in odhitel tja, kjer vlada večna mladost. Njegovo življenje je bilo ena sama kupa trpljenja, katero pa je prenašal z največjo vdanostjo. Bil nam je najlepši vzgled poštenega življenja. Velika je bila njegova ljubezen do staršev, izredna njegova skromnost in ponižnost. Vedno je bil pripravljen storiti vsakemu uslugo. Zelo rad je prejemal svele zakramente, prav nič se ni bal morebitnega posmeha mlačenežev, pred katerim marsikdo opusti

svoje verske dolžnosti. Ker je bil v življenju vedno združen z Bogom, ga Bog tudi ni zapustil v času njegove bolezni. Dan pred smrtjo je prejel sv. zakramente ter se pripravil na odhod v večnost. — Jakob! Teško nam je ob Tvoji ločitvi. Saj si nam bil ljub tovariš. Toda božja pota niso naša pota. Bog je tako hotel, zato ponižno klonemo svoj razum pred sklepom previdnosti božje. Odšel si! Ti spavaš tam v krilu groba, a duša Tvoja, upamo, uživa v nebesih veselje, katerega si pogrešal tu v tej solzni dolini. Tvoj spomin bo živel vedno med nami. Počivaj v miru božjem!

Mariborsko fantovsko okrožje polaga račun o svojem delovanju. Mariborsko fantovsko okrožje je brez dvoma izmed vseh okrožij najbolj delavno. Kakor gobe po dežju so rastle v okvirju prosvetnih društev fantovski odseki. Osem novih odsekov je začelo na novo delovati. Nekateri od teh so pokazali naravnost vzgledno delavnost. Danes šteje okrožje že 14 delavnih odsekov. Na vidiku pa so še novi odseki. Okrožni odbor, kateri se je tedensko sestajal k sejам, je v teku minulega poslovnega leta organiziral okrožne smučarske tekme v Št. Petru pri Mariboru, izvedel okrožne tekme v Mariboru, organiziral lepo uspeli izlet k Sv. Arehu na Pohorje, Slomšekovo proslavo pri Sv. Urbanu nad Mariborom. K lepo uspelemu štafetnemu teku na Slomškov grob je veliko doprineslo tudi naše okrožje, katero je postavilo nad 150 tekačev. Zasluga za to pa gre predvsem agilnemu br. Kebriču, ki je oblezel domalega vse odseke v okrožju. Za zaključek je okrožje začetkom oktobra izvedlo kolesarske tekme, za katere je dal pobudo izvrstno delujoč odsek v Framu. Okrožni odbor je bil stalno v pismenem, še bolj pa v osebnem stiku z odseki. Ni bilo odseka, katerega ne bi okrožni odbor vsaj dvakrat obiskal. Odseki imajo čez 300 članov; v teku leta so imeli 72 fantovskih sestankov, 14 sej, 4 izlete, 11 iger. Da se oddolži okrožje spominu največjega mladinskega ljubca, se je na zadnjem okrožnem svetu sprejel sklep, da se okrožje v bodoče imenuje: »**Slomšekovo fantovsko okrožje PZ v Mariboru.**« Kakor vidite, prednjači Slomšekovo okrožje na vseh poljih. Vkljub neugodnim časovnim razmeram skuša prodreti v vsako župnijo in združiti vse poštene fante za čim bolj intenzivno delo na polju katoliške prosvete in sporta. Upamo, da ni več daleč čas, ko v območju Slomškovega okrožja ne bo več nobene župnije brez fantovskega odseka! —ič.

Slivniški fantje se v novi sezoni prosvetnega dela zopet shajamo vsak torek zvečer v Društvenem domu k rednim sestankom, ki jih vodi naš vrli in za vse dobro vneti g. kaplan Luževič. Dne 2. novembra je prišel predavati okrožni tajnik Mirko Geratič iz Maribora; govoril nam je o Slomšku kot vzoru slovenske mladine in trdnega značaja. To je za nas fante prav posebne važnosti, ker nam žal le premnogokrat manjka značajnosti. Dne 15. novembra pa nas je obiskal urednik »Slovenca« in »Našega doma« ter podpredsednik mariborske Prosvetne zveze g. dr. Fran Vatovec iz Maribora in povedal nekaj zanimivosti o pojavih sodobnega fašizma s posebnim ozirom na razmere v Italiji in Nemčiji. Takšnih poučnih predavanj si želimo še več! Odslej imamo fantje vsak torek poučna predavanja; vsi, ki vam je do razmaha katoliške prosvete, prihajajte redno k tem našim prosvetnim večerom. Bog živi! — Tone iz slivniške fare.

Tistim, ki radi nekaj znajo! Kaj ne, neveden človek je povsod revež. Vse ga goljufa, vse se mu posmehuje. In še posebno dandanes, ko hoče biti vsak izobražen, napreden. Dandanes, ko smo zašli v največjo socialno in gospodarsko krizo. Neobhodno potrebno je za nas, da se poučimo o ureditvi človeške družbe, o socialnem vprašanju in gospodarstvu. Kaj naj čitamo? Jerajevo »Socialno vprašanje« ali pa Ušeničnikovo, ki smo ga svoj čas obdelovali pri prosvetnih tekmah, dalje Jerajevo »Sociologijo«, Ušeničnikovo »Socialno ekonomijo«, Krekov »Socializem« in tako naprej. Ali imamo tako in enake knjige v naših knjižnicah, ali jih kaj rabimo na naših predavanjih in sestankih? Ena taka knjiga, če jo res natanko prebereš in preštudiraš, je več vredna, kot če bi prebral sto povesti in romanov. —ar.

Polzelski fantje. Od vseh strani prihajajo poročila prosvetnih društev oziroma fantovskih odsekov v »Naš dom«, ki je postal zadnje čase zelo zanimiv in priljubljen. Zato je tudi mene podžgalo, da napišem par besed o delovanju

našega fantovskega odseka, ki obstoja že leto dni. Pobudo za ustanovitev nam je dal lanski fantovski tabor, ki se je vršil v našem Prosvetnem domu in na katerem sta govorila tudi dr. Jeraj in dr. Vatovec iz Maribora. Kmalu po taboru je sklical brat Pongrac Turnšek občni zbor, katerega se je udeležilo 20 fantov, ki so vsi pristopili k odseku kot člani. Odbor, ki je bil izvoljen ob priliki članskega sveta, je imel skozi celo poslovno leto sedem sej. Fantovski sestanki pa so se vršili v zimskem času vsak četrtek zvečer. Na sestankih so se razpravljali razni sodobni socialni problemi, papeževa okrožnica, zgodovina Savinjske doline itd. Ob priliki štafete dne 11. septembra je tudi naš odsek postavil 19 fantov v armado tekačev, ki je bila razpostavljena od Jesenic do Št. Ilja. Tako, dragi fantje širom Slovenije! Ne moremo se ponašati s posebnimi uspehi, a delali smo in delati hočemo naprej brez prestanka, ker v nas je mladost, v nas je življenje. In kdo nudi kmetskemu fantu boljše priložnosti, da se izobrazí srčno in duševno, če ne ravno naše prosvetne organizacije? — Lojze iz Polzele.

Snujmo prosvetna društva! Živimo v dobi, ko se vse organizira: mlado in staro in vsi stanovi. Tudi naša mladina. Mlad človek potrebuje družbe, kakor cvetka solnca in dežja. Potrebuje dela, tekem, nastopov, da lahko pokaže svojo moč, svojo izvežbanost in delavnost. Danes je premalo, da bi zaklicali: prosvetno društvo v vsako župnijo; danes moramo dejati: prosvetno društvo v vsako vas! Pa kaj bi delali? Znete igrati, peti? Poiščite si človeka, ki se razume na te stvari. Pišite Prosvetni zvezi v Mariboru, ali se pa obrnite na bližnje prosvetno društvo. Poskušajte s smučanjem, v poletju pa prirejte kolesarske dirke in tekme v košnji. Vsa mladina mora v naše vrste! —ar.

Vojnik. Naše Prosvetno društvo je imelo v nedeljo dne 6. novembra svoj redni občni zbor, katerega je vodil mesto zadržanega predsednika podpredsednik tov. Gorišek. Iz poročil posameznih odbornikov je razvidno, da je bilo naše društveno delo v preteklem letu precej živahno. Največjo skrb je društvo izkazovalo knjižnici ter je v tem letu dalo za nove knjige do 1000 Din. Priredilo je igro »Mlinarjev Janez« ter eno skioptično predavanje. Društvo ima tudi dva odseka: pevskega in fantovskega, ki oba dobro delujeta. Na tem mestu moramo tudi omeniti, da je tudi tukajšnja posojilnica znatno podprla društveno blagajno s tem, da je plačala ustanovno članarino v znesku 500 Din. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s predsednikom L. Preložnikom na čelu.

Občni zbor mariborske Prosvetne zveze je bil v četrtek dne 24. novembra t. l. O poteku občnega zbora sta obširno poročala že »Slovenec« z dne 25. novembra in »Slovenski gospodar«. Pri volitvah sta bili postavljeni dve listi, od katerih je prejela 74 proti 8 glasovom druga lista, ki jo je predlagal Šarlah iz Konjic. Izvoljeni so bili: predsednik dr. Josip Hohnjec, prvi podpredsednik dr. J. Jeraj, drugi podpredsednik dr. Fr. Vatovec, tajnik in knjižničar prof. Franjo Sekolec, blagajnik Joško Malešič, referent za ljudske odre dr. Josip Meško, referent za društvene knjižnice dr. Fr. Sušnik, referent za kulturni film Jože Stabej, odbornik Marko Krajnc. Za namestnike so izvoljeni: dr. J. Aleksič, Franc Hrastelj, msgr. Ivan Vreže, dekan Fr. Gomilšek, prof. J. Richter, tajnik KA Fr. Kolenc, Mirko Geratič in Etbin Bojc. — Pri slučajnostih se je potem razvila debata glede smernic za delovanje v bodoči poslovni dobi in so spregovorili šoštanjski župnik Gril, ki je spregovoril o obeh mladinskih glasilih, o »Kresu« in »Našem domu«; župnik od Sv. Lovrenca na Dravškem polju konz. svetnik Franc Spindler, ki je pohvalno omenjal »Naš dom«; dr. Pogačnik, urednik dr. Vatovec, šentvidski župnik Soklič, bogoslovec in drugi.

Slovensko dekle

Sv. Lenart v Slov. gor. Dekliški krožek katoliškega prosvetnega društva »Zarja« pri Sv. Lenartu v Slov. gor. priredi na Marijin praznik dne 8. decembra 1932, popoldne po večernicah, v dvorani Narodnega doma pri Sv. Lenartu

ginljivo petdejjansko igro »Roka božja«. Med odmori ter pred in po igri nam bodo kako lepo pesmico zapeli naši domači, na novo lepo delujoči moški in ženski pevski zbori. Prijatelji naše mladine, lepe igre ter vesele poštene pesmice iz domače župnije, kakor tudi iz sosednjih župnij so prav pristrčno vabljeni na veselo svidenje! Bog živi! Kat. prosveta.

Laporje. Dne 6. novembra po večernicah smo se zbrala dekleta v kaplaniji k toplemu sestriinskemu sestanku. Po svojih močeh smo skušale dahiti temu sestanku sliko našega hotenja in stremljenja. K temu smo si zbrale pestro snov o Slomškovih delih za slovensko ženo. Nekaj njegovih pesmi, ki so jih dekleta izvajala kot deklamacije in jih zopet spremljala s svojimi nežnimi glasovi, je ustvarilo v nas res praznično razpoloženje. Delo za slovensko ženo našega velikega Slovenca in svetnika A. M. Slomška je zbudilo v nas zavest, da smo dekleta vezana oddolžiti se njegovemu spominu s tem, da svoje življenje uravnamo po njegovih zlatih rekih, s katerimi nam je zagotovil življenjsko in večno srečo, sam sebi pa je postavil s tem neminljiv spomenik v srcih slovenskih žen in deklet! Ob tej priliki nam je govorila Lojzka Horvatičeva iz Maribora in nas v svojem govoru navduševala, za lepo čednostno dekliško življenje, ki zamore biti blagoslov celemu narodu, ako ga živimo z umevanjem svojega poklica, z zbranim soglasjem tudi do onih, ki so zgrešili svoj cilj, in jih s svojo nesebično dobroto vodimo nazaj v naročje vere in ljubezni . . . V tem dvojnem je združeno vse dostojanstvo človeka, sreča posameznika in blagoslov naroda . . . V toplem kramljanju nam je minulo popoldne in sklenili smo, da hočemo takih sestrijskih razgovorov vsaki mesec! Sestre, ne pozabite na ta sklep! Naj ne ugasne v Vas ogenj, ki Vas je ogreval pri zadnjem sestanku! Ostanite zveste svojemu idealu, ki je v tem, da posvetite svoje življenje službi ljubezni, delu za svoj lastni in narodov blagor! Dobri sestri predsednici gđc. Medvedovi, ki so toliko trudi za kar najlepši razmah Dekliške zveze v Laporju, pa želimo pri njenem delu obilo božjega blagoslova in vztrajnosti njej in vsem sestram do konca! Bog Vas živi! — H.

Za našalo in za res

Dopolnitev.
France, Središče.

K — — — —
— k — — — —
— — k — — — —
— — — k — — — —
— — — — k — — — —

Mreža.
F. Č.

G	e	i	z	r	t	e	e	e	j	l	
m	o	r	d	o	s	k	r	g	e	s	u
i	v	h	v	l	j	b	e	g	o	r	h
u	u	j	z	r	k	e	s	e	e	e	r
			v	l	v	e	o	a			

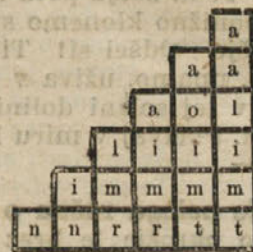
Črkovnica.
A. G. St.

NE . . . = slovenski slovníčar
ER . . . = del sveta
RB . . . = moško ime
HI . . . = del hiše
IL . . . = žensko ime
PR . . . = rastlina
OT . . . = ljubezen
ZP . . . = križ
AR . . . = dragoceno blago
VI . . . = huda ura
OV . . . = premoženje
RO . . . = zaslužnjena dežela
EZ . . . = prepad
GO . . . = del goveda
BR . . . = lepa čednost
RE . . . = prirastek h kapitalu.

Namesto križcev beri od zgoraj navzdol ime in priimek ter rojstni kraj slovenskega pisatelja.

Magičen lik.
F. Kosar.

soglasnik
osebni zaimsek
poko
nasprotno od veliko
moško krstno ime
mesto v Albaniji.

Zemljepisna zgodovnica.
—ran.

Bo, brod, ča, de, ja, ko, ku, lac, li, ma, no, oh, re, rid, san, ski, sme, sto, ti, vec, vo, vo.

Sestavi iz teh zlogov imena sedmih jugoslovanskih mest. Če jih pravilno podpišeš, drugo pod drugo, čitaš v dveh navpičnih vrstah imeni dveh jugoslovanskih mest.

Uganka.

Dve črki svarilo,
tri črke število,
štiri črke v hiši stoji,
pet črk proti nebu kipi. Kaj je to?

Rešitev je poslati do 15. decembra. Dva, ki bosta izžrebana, dobito po eno knjigo: dr. Jeraj: Socialno vprašanje.

Rešitev ugank v novemberski številki »Našega doma«:

Konjiček: Ljubezen je močnejša ko smrt. I(van) C(ankar).

Vabilo: Kaj hasne srebro ti, kaj hasne zlato, če nisi p okoncu le prazno glavo.

Številnica: Vsak varno hrani eno skrivnost, svojo slabost. A. Medved.

Zlogovnica: Prebrisana glava in pridne roke, so boljše blago ko zlate gore.

Črkovnica: Dež za soncem mora priti, za veseljem žalost priti.
siš po koncu le prazno glavo.

Prav so rešili: France Črne, dijak, Maribor; Ela Cencelj, Tremerje; »Ugankarski klump« pri Sv. Antonu v Sl. gor.; Nace Čeh, Pepe Paluč, Vladko Mohorič, Franjo Soko, Ignac Soko, Joško Horvat; Joško Zupanc, Griže pri Celju; Julij Tittl, Sv. Venčesl; Joško Makoter, Cezanjevci; Joško Novak, Banovci pri Ljutomeru; Kosar France, dijak, Maribor; Ivan Kranjc, dijak, Maribor; Štefan Dominko, orglarska šola, Celje.

Ižrebana sta bila: Joško Horvat, posestniški sin pri Sv. Antonu v Slov. goricah, in Joško Zupanc, Griže pri Celju.

Ugankarjem: Navdušen ugankar France Črnc je poslal ugankarskemu stricu zanimiv dopis o pomenu ugankarstva. Med drugim piše, da reševanje ugank zelo bistri razum. Ugankar mora veliko misliti, ako hoče uganko pravilno razvozlati. Priporoča čitateljem in čitateljicam »Našega doma«, da se marljivo poslužujejo ugankarskega koticika ter si s tem bistrijo svoje glave. Ugankarji, uvažujte Francetov nasvet! — Melanjski: Hvala za ugankarske pozdrave! Tožiš o krizi. Uh! Misliš li, da moj žep ne čuti krize? Pa še kako! Prav za prav žepov sploh več ne nosim, čemu mi neki bodo, če ni v njih cvenka. Toda vkljub temu ne obupam, ampak junaško nosim bridkosti in težave, v trdni nadi, da še ni vseh dni konec. — Ali zna Nace Č. moliti kozje molitvice, ne vem. To pa sem prepričan, da bo njegova korajža splahnela kot aprilski sneg, ko bō potrkal na okno njegove hiše »ta rogati«, posebno še, če bi vedel, da si ga misli privoščiti za obed. — Slavko: Uganko priobčim v novoletni številki. Se še priporočam! — Vsem ugankarjem in ugankaricam želim vesel Božič in blagoslovljeno Novo leto. Želim iz srca, da bi mi vsi ostali zvesti tudi v bodočem letu, in da bi se naš koticik še pomnožil. — Ugankarski stric.